

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава
**ВЗАЄМОДІЯ ВИКЛАДАЧА І СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ
КОНСУЛЬТУВАННЯ СТОСОВНО НАВЧАННЯ ПРОФЕСІЙНО-
ОРІЄНТОВАНОГО ІНШОМОВНОГО МОВЛЕННЯ**

Стаття присвячена питанню організації консультування на диференційованій основі в процесі навчання професійно-орієнтованого іношомовного мовлення. Розглядається система взаємообумовлених дій викладача та студентів під час проведення консультацій. Досліджується використання дидактичних впливів із метою активізації засвоєння професійно значущого навчального матеріалу.

Ключові слова: *консультація, диференційована основа, дидактичні впливи, професійно-орієнтоване іношомовне мовлення, мотиваційно-стимулювальна діяльність.*

The paper considers the issue of differential approach to the tutorial management during the process of professionally-oriented foreign language speaking. The system of the interrelated "teacher-students" activities during the tutorials is elucidated. The use of didactic impacts to intensify the acquisition of the professional meaningful learning material is investigated.

Keywords: *tutorial, differential basis, didactic impacts, professionally-oriented foreign language speaking, motivational-stimulating activity.*

Стаття посвящається вопросу организации консультирования на основе дифференциации в процессе обучения профессионально-ориентированной иноязычной разговорной речи. Рассматривается система взаимообусловленных действий преподавателя и студентов во время проведения консультаций. Исследуется использование дидактических воздействий с целью активизации усвоения профессионально значимого учебного материала.

Ключевые слова: *консультація, дифференційована основа, дидактичні впливи, професійно-орієнтована іношомовна мова, мотиваційно-стимулювальна діяльність.*

Викладачами вже давно усвідомлено необхідність диференційованого підходу до процесу навчання професійно-орієнтованого іношомовного мовлення, в ході якого реалізується можливість приділяти посилену увагу особам із порівняно низьким рівнем навчальних досягнень, одночасно надаючи змогу тим, хто має вищий рівень навчальних досягнень, розвивати свій потенціал, створюючи сприятливі можливості для розвитку всіх і кожного відповідно до їхніх здібностей, можливостей та індивідуально-психологічних особливостей [7]. Індивідуалізація процесу навчання професійно-орієнтованого іношомовного мовлення – це система взаємообумовлених дій викладача і студента, що реалізується на всіх етапах навчально-виховного процесу й ураховує особливості кожної з підструктур психологічної структури особистості, що навчається [6, с. 74]. У вищих медичних навчальних закладах навчання іноземної мови має на меті «формування практичного володіння іноземною мовою як другим засобом спілкування у сфері професійної діяльності» [2, с. 31]. Організація консультацій відповідно професійної спрямованості та індивідуально-психологічних особливостей суб'єктів навчального процесу з метою активізації засвоєння професійно значущого навчального матеріалу сприяє усвідомленню студентами можливостей творчого застосування

отриманих знань, умінь і навичок та інтегрування їх у вигляді фахово-предметних компетентностей.

Дидактичні впливи взаємодії в системі «викладач-студент» мають виявлятися на всіх етапах навчального процесу. Викладач, використовуючи стимул як зовнішнє спонукання до активної діяльності, має враховувати індивідуально-психологічні особливості суб'єктів навчання, їхні можливості; у викладанні використовувати методи здійснення навчальної діяльності, які викликають інтерес до дисципліни, що вивчається. Мотиваційно-стимулювальна діяльність викладача передбачає єдність пізнання й спілкування шляхом створення позитивного емоційного фону навчальних занять; рівноправності відносин між учасниками навчального процесу; зацікавлення студентів індивідуальною роботою, організацією спільних форм роботи в різних видах діяльності з урахуванням потреб і побажань усіх учасників; заохочення студентів до самоконтролю й саморегуляції навчальної діяльності. Взаємодію викладача і студентів розуміємо як зумисні контакти, метою яких є зміни в поведінці, діяльності й мотивації студентів [8].

Важливим способом взаємодії викладача зі студентами є проведення консультацій, що «має на меті сприяння самоактуалізації студентів і передбачає повноцінний та глибокий контакт з ними, актуалізацію готовності до напруженої та різноманітної участі в спілкуванні: слухати й чути, питати й відповідати, розмірковувати й сумніватися, відчувати й співчувати» [1; 5]. О. Малихін, спираючись на роботи К. Роджерса, пропонує такі умови реалізації особистісно-центрованого консультування: максимальна повага й інтерес до проблеми, яку прагне розв'язати той, хто потребує консультації; «реальність особистості педагога», який поводить себе адекватно до тих почуттів і станів, що він переживає в процесі взаємодії зі студентом – ініціатором консультації; абсолютне прийняття того, хто консультується, безумовне позитивне ставлення до нього в процесі консультацій; можливість вибору тим, хто консультується, стратегії розв'язання проблеми в процесі взаємодії, відкритість досвіду педагога досвіду студента; опора на самоактуалізаційну тенденцію студента в розв'язанні проблемної ситуації під час взаємодії [4, с. 186-187].

Проведення консультацій на диференційованій основі ґрунтується на визначенні труднощів і утруднень у засвоєнні й усвідомленні навчального матеріалу, які виникають у групи студентів у цілому та в окремих студентів зокрема. Залежно від проблеми, яка потребує вирішення, консультування може проводитися з групою в цілому, з мікрогрупою студентів, які мають однотипні питання, та індивідуально зі студентами, які потребують більш значної допомоги. Дидактичні впливи в ході надання допомоги суб'єктам навчального процесу стосовно їх освітніх проблем виявляються одночасно в позитивній динаміці навчальних досягнень та формуванні продуктивних мотивацій до навчання.

Уже перші консультації викладача мають навчати студентів порівнювати вимоги навчальної програми з якістю опрацювання ними навчального матеріалу та подальшим визначенням способів діяльності для ліквідації «прогалин» у володінні фаховою дисципліною. Моніторинг результатів навчальної діяльності студентів у цілому та аналіз виконання завдань, запропонованих для самостійної роботи, дає змогу викладачеві визначити як типові для певних мікрогруп чи всієї групи студентів, так й індивідуальні, специфічні утруднення щодо засвоєння професійно значущого навчального матеріалу. Отримана інформація визначає спрямованість та обсяг консультаційної роботи викладача. Консультація як «необхідний в освіті

спосіб взаємодії, спрямована на підтримку й надання допомоги учасникам навчання в розв'язанні як освітніх, так і особистих проблем» [4, с. 186] за диференціації навчання ґрунтується на індивідуальному підході до питань, що виникають у суб'єктів навчального процесу. Перед викладачем постає завдання визначити проблеми студентів і допомогти у виборі стратегії їх розв'язання. Форма взаємодії в ході проведення консультацій визначається залежно від характеру проблем, що постали перед суб'єктами навчальної діяльності та кількості студентів, які мають однотипні утруднення. За спрямованістю на суб'єкт навчання консультація може бути індивідуальною, парною, проводитися в малих групах чи з групою студентів у цілому [4].

Гуманістична взаємодія викладача і студентів у процесі проведення консультацій має на меті:

— заповнення «прогалін» у вихідному рівні володіння студентом іншомовним мовленням і своєчасне усунення нового відставання, що з'являється;

— розвиток інтелектуального світогляду, психічних процесів і якостей особистості студента, які відіграють провідну роль у оволодінні іншомовним мовленням;

— формування індивідуального стилю оволодіння іншомовним мовленням, який включає й уміння самостійної роботи [3].

Отже, організація процесу консультацій спрямовується на перехід студента в позицію суб'єкта пізнання, праці та спілкування; особистісно зорієнтованого, спрямованого на усвідомлення суб'єктом навчання себе особистістю, якій під силу досягнення поставленої мети, вільне й відповідальне самовираження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Братченко С. Л. Экзистенциальная психология глубинного общения / Сергей Леонидович Братченко. – М. : Смысл, 2001. – 197 с.
2. Варданян И. В. Особливості навчання іноземної мови у вищому медичному навчальному закладі / И. В. Варданян // Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи : матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю : (м. Полтава, 8–9 березня 2017 року). – Полтава : Вид-во «Астра», 2017. – С. 30–33.
3. Дарійчук Л. П. Психолого-педагогічні аспекти організації диференційованого навчання студентів-нефілологів у процесі навчання іноземної мови / Л. П. Дарійчук // Вісник Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка. – Сер. : Соціологія. Психологія. Педагогіка. – 2001. – Вип. 11. – С. 69–72.
4. Малихін О. В. Організація самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів: теоретико-методологічний аспект : [монографія] / Олександр Володимирович Малихін. – Кривий Ріг : Видавничий дім, 2009. – 307 с.
5. Маслоу А. Самоактуалізація / Абрахам Маслоу. – М. : Изд-во МГУ, 1982. – С. 108–117.
6. Николаева С. Ю. Индивидуализация обучения иностранным языкам / София Юрьевна Николаева. – К. : Вища школа, 1987. – 138 с.
7. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования : учеб. пособие [для студ. пед. вузов и системы повыш. квалиф. пед. кадров] / [Полат Е. С., Бухаркина М. Ю., Моисеева М. В., Петров А. Е.]. – М. : Издательский центр «Академия», 2002. – 272 с.

8. Педагогика: педагогические теории, системы, технологии : учеб. [для студ. высш. и сред. пед. учеб. заведений] ; под ред. С. А. Смирнова. – М. : Издательский центр «Академия», 2001. – 512 с.